

2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (дата звернення: 14.05.2019).

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (дата звернення: 14.05.2019).

4. Vitkova V. To the Issue of Correlation of Concepts «Centralization» and «Decentralization». *Проблеми правового забезпечення децентралізації в Україні* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 5 квітня 2018 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2018. С. 10–13.

5. Книга успіхів. Короткі історії про те, як децентралізація впливає на життя громад. 2019. 44 с. URL: <http://auc.org.ua/sites/default/files/library/knygauspiv7.pdf> (дата звернення: 14.05.2019).

6. Брошнів-Осадська громада через півроку після створення ініціювала приєднання ще одного села. *Івано-Франківський центр розвитку місцевого самоврядування*. URL: <http://lgdc.org.ua/branch/9/broshniv-osadska-gromada-cherez-pivroku-pislya-stvorennya-iniciyuvala-pryuednannya-shche> (дата звернення: 14.05.2019).

Талайло В.В.

студентка,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ПРОБЛЕМАТИКА ПОДІЛУ ВЛАДИ ЗА СУЧАСНИМ КОНСТИТУЦІЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

В сучасній теорії конституціоналізму ключовою є теза про те, що влада належить народові. Саме цим шляхом втілюється концепт народного суверенітету, згідно із яким народ уповноважений здійснювати владу безпосередньо через інститути прямої демократії (вибори, референдум), так і через обрання органів державної влади. Саме такі норми відображаються зазвичай в сучасних Конституціях, зокрема Конституції України [1].

Звідси, слід дійти висновку, що класична теорія поділу влади полягає не у поділі влади як цілого, адже вона як явище є неподільною і впливає із суверенітету народу, який, своєю чергою, формується по суті із суверенітету кожного окремого його представника. Мова йде про функціональне системне структурування влади, тобто, про фактичний поділ її функцій між органами державної влади. Такий поділ є абсолютно обґрунтованим та прийнятним в різних країнах світу, оскільки зосередження усіх або лівової частки владних повноважень в руках одного органу чи посадової особи може призвести до узурпації влади як цілісного публічного інституту та порушення засадничих демократичних принципів. Саме тому ці функції необхідно поділити між різними органами та посадовими особами, своєю чергою, наділивши їх певними повноваженнями щодо взаємоконтролю [2, с. 106].

На підтвердження даної позиції можна навести висновок Конституційного Суду України, закріпленого в рішенні № 4-рп від 1 квітня 2008 р., де йдеться про те, що «поділ державної влади є структурною диференціацією трьох рівнозначних основних функцій держави: законодавчої, виконавчої, судової. Він відображає функціональну визначеність кожного з державних органів, передбачає не тільки розмежування їх повноважень, а й їх взаємодію, систему взаємних стримувань та противаг, які мають на меті забезпечення їх співробітництва як єдиної державної влади» [4].

Тим не менш, станом на сьогодні в конституційній практиці України спостерігається низка проблем у контексті правильності структурної та функціональної реалізації принципу поділу влади.

Так, перша проблема спостерігається в контексті організації верховної державної влади, що станом на сьогодні має два практично незалежні центри: Верховну Раду України та Президента України.

Дана проблема спричинена перш за все тим, що станом на сьогодні Президент України не належить до жодної із класичних гілок влади, а, по-друге, недосконалістю механізму стримувань та противаг.

Виявляється дана проблема, до прикладу, в тому, що, відповідно до конституційних положень, Верховна Рада України визначає загальні засади внутрішньої і зовнішньої політики та затверджує Програму діяльності Кабінету Міністрів України як вищого органу в системі виконавчої влади, то у Президента України залишаються вирішальні владні засоби впливу на діяльність Кабінету Міністрів України. У той же час, інститут політичної відповідальності Президента України перед

Верховною Радою України є відсутнім (окрім інституту імпічменту, який буде охарактеризовано далі), оскільки остання уповноважена винятково заслуховувати щорічні звіти Президента України. Ніякого впливу, в тому числі, й дорадчого, на політичні дії (до прикладу, видання указів) Президента України Верховна Рада не має, в той час, як Президент наділений правом вето [5].

Що стосується інституту імпічменту, варто зазначити, що з процедурної точки зору станом на сьогодні він є практично невітлюваним. Першою причиною для цього є складність набрання 300 голосів у Верховній Раді України, оскільки, як показує політична традиція, більшість у парламенті займають зазвичай політичні партії, вихідцем якого є особа Президента України. До того ж, обтяженою та недостатньо прозорою є процедура надання висновків з боку Конституційного Суду України, оскільки, згідно із конституційними положеннями, третину складу даного органу призначає саме Президент України [1].

З іншого боку, питання виникають і у зв'язку із важелями Президента України стосовно розпуску Верховної Ради України. Так, згідно із ст. 90 Конституції України, прийняти рішення про розпуск парламенту Президент має право після консультації з її ж членами: Головою Верховної Ради України, його заступниками та головами депутатських фракцій у Верховній Раді України [1]. В даному випадку це суттєво розмиває механізм стримувань та противаг, що призводить до негативних наслідків.

Виходячи із викладеного вище, нагальною потребою сучасного конституційного законодавства є модернізація механізму стримувань та противаг між Президентом України та Верховною Радою України задля кращого забезпечення принципу розподілу влади.

Тим не менш, описане вище не є єдиним проблемним моментом, що виникає на шляху повноцінної реалізації досліджуваного конституційного принципу.

Так, варто відмітити, що станом на сьогодні, окрім Президента України, низка інших важливих органів не належить, по суті, до жодної з гілок влади. Серед них, зокрема, прокуратура України та Служба безпеки України. Так, дані органи виконують надзвичайно важливі функції, зокрема, по підтримуванню публічного обвинувачення в суді та представництву державних інтересів, захисту державного суверенітету, обороноздатності країни. Тому, на прикладі зарубіжних країн, зокрема,

Сполучених Штатів Америки, в Україні доцільно вести мову про існування й четвертої гілки влади – контрольно-наглядової або правоохоронної [3, с. 207].

Тим не менш, станом на сьогодні практично всі органи, які так чи інакше підпадають під цю категорію, не користуються системою стримувань і противаг. До того ж, їх утворення напряму пов'язане з вищими органами державної влади України, перш за все, Президентом.

Саме тому, в подальшому, для виділення даної гілки влади, щоб було б надзвичайно корисним для засади поділу влади, слід наділити дані органи відповідними важелями впливу.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року в ред. від 30.09.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Мартинюк, Р.С. Інститут імпічменту в Україні: вади вітчизняної моделі [Текст] / Р.С. Мартинюк // Право України : юрид. журн. / гол ред. О.Д. Святоцький. – К.: «Право України», 2008. – № 2. – С. 105-108.

3. Мартинюк, Р.С. Компетенційний дуалізм виконавчої влади: державно-правовий досвід П'ятої Французької Республіки та України [Текст] / Р. С. Мартинюк // Право України : юрид. журн. / гол ред. О.Д. Святоцький. – К.: «Право України», 2011. – № 1. – С. 200-208.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 219 Регламенту Верховної Ради України (справа про Регламент Верховної Ради України) N 4-рп/2008 від 1 квітня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-08/print1387544254833824>

5. Система стримувань і противаг: до і після політичної реформи [Електронний ресурс] : інформ. бюл. Міжнар. центру перспект. дослідж. // Вісник центру / гол. ред. О. Львова. – К., 2007. – № 16 (363). – 2 с. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/doc/nl_ukr_20070514_0363.pdf